

Описание славянских исторических источников и диахронный корпус

Цветана Димитрова (БАН, София),

Андрей Бояджиев (СУ, София)

Славянский мир: язык, литература, культура
(Москва, 28–29.11.2018)

Проект

The screenshot shows a Mozilla Firefox browser window with the following details:

- Address bar: <https://www.slav.uni-sofia.bg/exist/apps/evogramm/pages/index.html>
- Page title: Еволюция на граматическия строеж на българския и руския език в съпоставителен план
- Navigation menu: Начало, Научни събития, Проектът, Съдружие, Текстове
- Search bar: Search
- Main heading: **Еволюция на граматическия строеж на българския и руския език в съпоставителен план**
- Section: **Представяне**
- Text: Проектът „Еволюция на граматическия строеж на българския и руския език в съпоставителен план: корпусен анализ и формални граматика“ е финансиран от Фонд „Научни изследвания“, МОН, Р България, по „Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2017 г. – България – Русия“, договор № ДНТС/Русия 02/2 от 14.06.2018 г.
- Text: Партньорски организации: СУ „Св. Климент Охридски“ и Санктпетербургският държавен университет, Русия
- Button: [Повече информация](#)
- Section: **Новини**
- Text: Събития от живота на проекта
- Text: [Семинар за клитиките](#)

The Windows taskbar at the bottom shows the time as 20:57 and includes icons for various applications and system status.

Состав проекта

- Руководители
  - Красимира Алексова. Софийский университет
  - Антон Циммерлинг. Институт русского языка им. А.С. Пушкина, Институт языкознания РАН

Участники

- Андрей Бояджиев. Софийский университет
- Анастасия Данилова. Санкт-Петербургский государственный университет
- Цветана Димитрова. Институт болгарского языка, БАН
- Александра Димова. Софийский университет
- Елена Иванова. Санкт-Петербургский государственный университет
- Анастасия Мосинец. Санкт-Петербургский государственный университет
- Петя Осенова. Софийский университет
- Дмитрий Сичинава. Институт русского языка им. В.В.Виноградова, РАН

Аннотация древних источников

- PROIEL (Pragmatic Resources in Old Indo-European Languages) – лингвистический анализ текста Нового завета и его перевод.
- Параллельный морфологически и синтаксически аннотированный корпус переводов (Haug 2010; Haug, Jøndall 2008).
- Мариинское евангелие (Jagić 1960 [1883]), Зографское евангелие (Jagić 1954 [1879]), Супрасльский сборник.

Дочерные проекты PROIEL

- TOROT Treebank (для славянских языков)
- ISWOC Treebank (для германских и романских языков)

Инициатива TOROT (Tromsø Old Russian and OCS Treebank)

- Birds and Beasts: Shaping Events in Old Russian (2013–2016) – старославянский, древнерусский. Часть древнерусских текстов подготовленные в Институте русского языка им. А. С. Пушкина

Уровни аннотации

- Текст: частично нормализован
- Лемматизация: постепенно накапливается словарь:
<http://syntacticus.org/dictionary/syntacticus:20180920:chu>
- Морфологическая аннотация
- Синтаксическая аннотация: синтаксические деревья
- Информационная структура

Сегментация и издание текста

Еволюция на граматическия строеж на българския и руския език в съпоставителен план - Mozilla Firefox

Dashboard X Еволюция на граматически X eXide X Еволюция на граматически X Syntacticus: A treebank of X Syntacticus: A treebank of X +

https://www.slav.uni-sofia.bg/exist/apps/evogramm/pages/show.html?document=Trojanska_pritch.xml&directory=editions&stylesheet=editions

[f.42r]

ПОВѢСТИ О НЗВѢСТВОБИВЪИХЪ ВЕЩЕИ· ЕЖЕ О КРАЛЕХЪ ПРИУА· Н О РОЖДЕНИХЪ
Н ПРЪБИВАНИХЪ·-

1. БѢШЕ ВЪ ПРЪВОЕ ВРЕМА ЕДИНЪ КРАЛЪ· НИКЕ СЯ ЗОВѢШЕ ИМЕНЕМЪ ПРИШЕДЪ (! ПРИДЕШЪ) КРАЛЪ· Н БѢШЕ ЗЪЛО БОГАТЪ· Н ПОИДЕ ВЪ ИВЪКОН ДѢИЬ ЛОВѢЗЪ ЛОВИТИ· ПОИЖЕ ДРАГО МОУ БѢШЕ ЛОВИТИ· Н ДОИДЕ НА МОРЕСЬКЪ ОТОКЪ· Н ОБРЪВѢ ЕДИНЪ Ѡ ОТОКЪ ЛѢПЪ· Н КРАСЕНЪ ВЕЛИИ, ОУ КОЕГО ОТОКА Ѡ ЕДИНЪКЪ СТРАНЫ ТЕЧУАШЕ, ВЕЛИКОЕ МОРЕ· А Ѡ ДРУГЪИЖЪ СТРАНЫ ТЕЧУАШЕ РѢКА, КОА СЯ ИМЕНОВАШЕ КАШАНГОУША РѢКА· А Ѡ ТРЕТНА СТРАНЫ ТЕЧУАШЕ ТОГО ОТОКА МОРЕ КОЕ СЯ ЗОВѢШЕ ПЕЛЕШНО МОРЕ· А Ѡ ВЕТЕРЪТЪИЖЪ СТРАНЫ ТОГО ОТОКА СТОАШЕ ЛЖЪ· ЕЖЕ СЯ ЗОВѢШЕ ДОУДОМА ЛЖЪ· А Ѡ ПАТЫА СТРАНЫ ТОГО ОТОКА СТОАШЕ ЖИДОЛЪ· НА КОЕМЪ РАСТЪХЪЖЪ ЦВѢТИ МОНОРАЗАНЪИИ
2. Н ВИДѢ ТО ПРИШЕДЪ (! ПРИДЕШЪ) КРАЛЪ· ІАКО ДОБРО ЕСТЬ, Н НАУА ЗИЗДАТИ ГРАДЪ· Н СЪИЗДА ГРАДЪ ДО СТАРОСТИ СВОЕА· Н НАРЕЧЕ НИА ГРАДОУ ТОМОУ СВОИМЪ ИМЕНЕМЪ ДА МЪ Е НИА ПРИЖІА ГРАДЪ·
3. ПО ТОМЪ ПРИДЕШЪ КРАЛЪ ОСТАРѢ Н РОДИ СІА СВОЕГО, ИМЕНЕМЪ ОИЛОУША КРАЛЪ· Н ПОЖУИ ЕМОУ ЗИЗДАТИ ГРАДЪ, А САМЪ ПОУИ Ѡ СЪИРЪТИ СВОЕА·

[f.42v]

4. Н КОИ КРАЛЪ ОИЛОУША СЪТВОРИ СІАНОЕ ДѢЛО, ВАЩЕ ПРИИЗДА ѠЦА СВОЕГО ПО СЪИРЪТИ ЕГѠ· Н ЦЮ ПАКЪ СЪИЗДА ОИЛОУША КРАЛЪ· ТО ИМЕНОВА СВОИМЪ ИМЕНЕМЪ ДА МОУ БЖДЕТЪ НИА НАИИИЪ ГРАДЪ·
5. Н ПО ТОМЪ ОИЛОУШЪ КРАЛЪ РОДИ СІА СВОЕГО, ЛАМЕДОИА, КРАЛЪ ВЕЛИКАГО, Н ПОЖУИ ЕМОУ ЗИЗДАТИ ГРАДЪ· А САМЪ ПОУИ Ѡ СЪИРЪТИ СВОЕА·
6. Н ЛАМЕДОИЪ КРАЛЪ ВЕЛИКИИ, Н ТОИ ИМЕНОВА НА СВОЕ НИА ГРАДЪ СВОЖЪ, ЛАМЕДОИИА ГРАДЪ
7. Н ПО СЕМЪ ЛАМЕДОИЪ КРАЛЪ ВЕЛИКИИ· ОСТАРѢ Н РОДИ СІА СВОЕГО, ИМЕНЕМЪ ШАРНИКОУША КРАЛЪ· Н ЗАПОВѢДА ЕМОУ ЗИЗДАТИ ГРАДЪ· А САМЪ ПОУИ Ѡ СЪИРЪТИ СВОЕА·
8. ПО ТОМЪ ШАРНИКОУША КРАЛЪ СЪТВОРИ СІАНО ДѢЛО, ВАЩЕ ПРИИЗДА ПО СЪИРЪТИ ОЦА СВОЕГО· Н ЦЮ

21:01

того отока стоаше лжгъ· еже сѧ зовѣше доудома лжгъ· а ѿ патыѧ страны того отока стоаше жиндолъ· на коемъ растѣхъ цвѣти многоразличнии. |²**и видѣ то пришедъ краль· ꙗко добро есть, и нача зиздати град·** |³и съзизда градъ до старости своеѧ· и нарече имѧ градуу томоу своимъ именемъ да мѣ є имѧ прижїѧ градъ: |⁴по томъ прїидешъ крал остарѣ и роди сѧа своего, именемъ оилоуша краль· и поржчи ємоу зиздати градъ, а самъ почи ѿ сѣмрѣти своеѧ· |⁵и кои краль оилѣша сѣтвори сѣльное дѣло, ваще призизда ѿца своего по сѣмрѣти єгѡ· и що пакы сѣзизда оилоуша краль· то именовѧ своимъ именемъ да моу бждеть имѧ илишнъ градъ. |⁶и по томъ оилоушъ краль рѡди сѧа своего, ламешдона, краль великаго, и поржчи ємоу зиздати грады· а самъ почи ѿ сѣмрѣти своеѧ. |⁷и ламедонъ краль великыи, и тои именовѧ на свое имѧ грады своѧ, ламедонїѧ градъ.

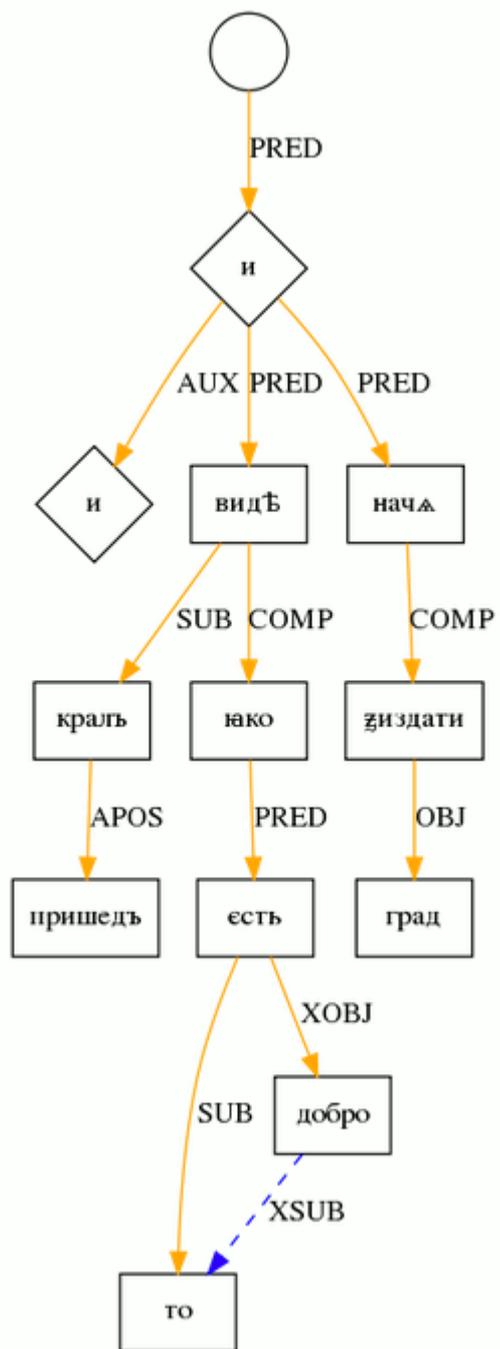
Annotation status [\(Change to reviewed\)](#)

Annotated by [Andrej Bojadžiev](#) on November 26, 2018 11:04

Not reviewed.

Morphology [\(Edit\)](#)

и	видѣ	то	пришедъ	краль	ꙗко	добро
conj.	verb	dem. pron.	proper noun	common noun	subj.	adj.
non-infl.	ind., aor., act., 3rd p., sg.	acc., sg., n.	nom., sg., m.	nom., sg., m.	non-infl.	pos., nom., sg., n., strong
и	видѣти	тъ	придешъ	краль	ꙗко	добръ
'and'	'see'	'that'			'that, so that, since'	
						єсть
						verb
						ind., pres., act., 3rd p., sg.
						быти
						'be, become'
и	нача	зиздати	град			
conj.	verb	verb	common noun			
non-infl.	ind., aor., act., 3rd p., sg.	inf., pres., act.	acc., sg., m.			
и	начати	зиздати	градъ			
'and'			'city'			

Основная форма в текстах

Dictionary » *къи* (interrogative pronoun)

1 2 3 4 5 ... Next > Last »

Displaying tokens **1 - 25** of **176** in total

Location	Match
Marianus MARK 4.30 ✓	ли коєи притъчи. приложимъ е
Marianus MARK 8.36 ✓	каа бо польса естъ Ѣлкоу аште ...
Marianus MARK 11.28 ✓	коєѣ областиж се твориши. ꙗ кто ...
Marianus MARK 12.28 ✓	каѣ естъ заповѣдъ пръва всѣхъ.
Marianus MATT 5.46 ✓	...бо любите любящѣмъ вы. кѣѣ мѣздѣ имате.
Marianus MATT 16.26 ✓	каа польса естъ Ѣлкоу. аште весь ...

Form	<i>коа</i>
Part of speech	Interrogative pronoun
Morphology	Inflecting, nominative, singular, feminine
Lemma	<u>кѡи</u>
Dependency relation:	(SUB, <u>2354431</u>)

Revisions

■ Removed ■ Added

- Revision 1 of object [Token 2354429](#) created at 2018-11-25 10:17:07 UTC by System

morphology_tag	-s---fnpsi	-s---fnpsi
lemma_id	121586	121586

- Revision 2 of object [Token 2354429](#) created at 2018-11-25 12:53:19 UTC by [Tsvetana Dimitrova](#)

morphology_tag	-s---fnpsi	-s---fn--i
lemma_id	121586	60111

Издание и связи с аннотацией

1. Взоуши бже молитвѣ моѣхъ. (A) ꙗко не прѣзри моленъ моего: A

2. Вонзми ꙗко оуслыши ма:— A Въскрѣсѣхъ печальнѣ моѣхъ ꙗко сѣма са: A

3. Утѣ гласа вражѣ отъ сѣтѣжканъ прѣшныа:— A Ъко оуклонѣша на ма безаконнѣ: ꙗко въ гнѣвѣ враждѣвахъ мнѣ:— A

4. Срѣце мое сѣмате са во мнѣ: A Н страхъ сѣмрѣтънъ нападе на ма:— A

5. Бѣзвѣнъ ꙗко трепетъ приде на ма: A н покрѣ ма тѣма:— A

6. Н рѣхъ A кѣто дастъ мнѣ криаѣ ѡко голѣбн: A

7. Се оудалнхъ са бѣгала: A ꙗко въдворнхъ са въ поуѣтъни: A

8. Члѣхъ бѣ сплѣжцаго ма: Утѣ прѣнемаганъ дѣхъ н боура:— A

9. Потопи ꙗко ꙗко раздѣли азъ нхъ: A Ъко видѣхъ безаконнѣ ꙗко прѣрѣканъ въ градѣ:— A

10. Денъ ꙗко ноцъ обидетъ тѣ по стѣнамъ его: A Безаконнѣ ꙗко трѣудъ посредѣ его неправѣда:— A

11. Н не оскѣдѣ отъ пѣти его лиха н льстѣ: A

12. Ъко аще ми бн врагъ поносѣ прѣтрѣпѣлъ оубо бнмъ:— A Н аще би ненавидѣ ми на ма велѣрѣчевалъ: Оукрѣилъ са бнмъ оубо отъ него:— A

13. Тѣ же чѣче равнѣдѣшнѣ: Бѣко мои знанъ мое —

14. ꙗко коупно насадѣлъ мнѣ брѣшнѣ: A Въ храмѣ бѣхъ ходихѣ въ номѣшленѣмъ:— A

15. Да придетъ сѣмрѣтъ на ма A сѣндѣтъ въ адъ жнвн:— A Ъко зѣлова въ жнлѣнхъ ихъ посредѣ ихъ:— A

16. Азъ къ боу възвахъ ꙗко оуслыша ма: A

17. Вечеръ ꙗко ѡтро н полоудѣне повѣмъ: A Възвѣщѣхъ ѡко оуслыша гласъ мой:— A

Syntacticus.org: анализ частей речи

The screenshot shows a web browser window with the URL `syntacticus.org/sentence/torot:20180919:psal-sin:219203`. The page title is "Psalterium Sinaiticum" and the sentence being analyzed is "Sentence #219203 (Next sentence)". The analysis is displayed under the "Morphology & punctuation" tab, showing the following words and their grammatical information:

Word	Part of Speech	Grammatical Information
Въоуші	verb	second person singular present imperative active
бже	common noun	vocative singular masculine
МОЛІТВЖ	common noun	accusative singular feminine
МОУЖ	possessive pronoun	first person accusative singular feminine
::		

The footer of the page contains the following text: "The Syntacticus software was written by Marius L. Jøhndal and is licensed under the MIT license. The treebank content is copyrighted by the contributors to the treebank and licensed under the CC BY-NC-SA 4.0 license."

Syntacticus.org: синтаксическая информация

The screenshot shows the Syntacticus.org website interface. The browser address bar displays the URL: `syntacticus.org/sentence/torot:20180919:psal-sin:219203`. The page title is "Psalterium Sinaiticum" and the sentence is identified as "Sentence #219203 (Next sentence)". The interface includes navigation tabs for "Lemmas & parts of speech", "Morphology & punctuation", and "Syntax" (which is active). There are also buttons for "Direction", "Layouts", "Fullscreen view", and "Download graph".

The syntactic tree diagram shows a root node "PRED" with three children: "VOC", "OBJ", and "ATR". The "VOC" node is connected to the word "Въоуші" (Vyooshi) and "бже" (bhe). The "OBJ" node is connected to the word "молітвж" (molitvzh). The "ATR" node is connected to the word "моиж" (moizh).

The TOROT Treebank version 20180919 is noted, along with the CC BY-NC-SA 4.0 license and the Psalterium Sinaiticum 54.1 version. A "Details..." button is also visible.

The footer text reads: "The Syntacticus software was written by Marius L. Jøhndal and is licensed under the MIT license. The treebank content is copyrighted by the contributors to the treebank and licensed under the CC BY-NC-SA 4.0 license."

Описание источника

The screenshot shows a Mozilla Firefox browser window with the URL https://www.slav.uni-sofia.bg/exist/apps/evogramm/pages/show.html?document=Trojanska_pricha.xml&directory=editions&stylesheet=editions. The page content is as follows:

1. книжовник

1r-206v Анонимен
Писмо: Кирилица.
Търновски устав

Език и правопис: Източнобългарски езикови особености.

История на извора

Произход

Дата на написване: 1344-1345.

Други данни

Допълнителни сведения

Библиография

- Miklosić, Fr. Trojanska priča. Starine 3, 1871, 147-188
- Гудев, П. Т. Българският ръкопис във Ватикан. СЛУНК 6, 1891, 345-358
- Bogdan, I. Cronica lui Constantin Manasses. Traducere mediobulgară. București, 1922, 46-67
- Иванов, Йордан. Старобългарски разкази. София, 1935: 108-128, 249-266
- Дуйчев, Иван. Из старата българска книжнина. Т. 2. Книжовни и исторически паметници от Второто българско царство. София, 1935: XXII, 103-127, 249-266 (бълг.)
- Cronia, A. Saggi di letteratura bulgara antica. Roma, 1936, 111-111
- Среднеболгарский перевод Хроники Константина Манасии в славянских литературах. Введение Д. С. Лихачева. Исследования И. С. Дуйчева и М. А. Салминой. Подготовка текстов М. А. Салминой. Словоуказатели О. В. Творогова. София: БАН, 1988.

Ключови думи Хроника Константин Манасий Хроника Константина Манасии

Связь с электронными описаниями

<oo>→<rep> *Repertorium of Old Bulgarian Literature and Letters*

Maintained by: David J. Birbaum (djbpbitt@gmail.com)

Last modified: 2018-11-06T13:11:34+0000

About the project

The Repertorium of Old Bulgarian Literature and Letters was conceived as an archival repository capable of encoding and preserving in SGML (and, subsequently, XML) format archeographic, paleographic, codicological, textological, and literary-historical data concerning original and translated medieval texts represented in Balkan and other Slavic manuscripts. The files are intended to serve both as documentation (fulfilling the goals of traditional manuscript catalogues) and as direct input for computer-assisted philological research. The present site was designed and implemented by David J. Birbaum, Andrej Bojadžiev, Anisava Miltenova, and Diljana Radoslavova.

Manuscripts

- [Browse the collection](#)
- Search the collection
  - By location, full text of title, etc.
  - Case-insensitive substring search in text title
- Dendrogram overviews of the corpus ([complete](#), [Ward's](#), and [Ward's with color coding linkage](#))

Manuscript descriptions from the related Slovo-ASO project can be found at <http://aso.obdurodon.org>.

Bibliography

Bibliographic references in the manuscript descriptions are maintained in a separate bibliographic database file, which can be browsed or searched. It is under development and does not yet contain all bibliographic references that appear in the full description files. The search field takes one or more complete words (it is not case-sensitive) and returns bibliographic records containing any of those words.

- [Browse the bibliography](#) [XML](#)
- Search the bibliography (case-insensitive, full words only)
  - Any field
  - Keyword
  - Surname
  - Publication place

For developers

Описание архива Зографского монастыря

Home ▾ Съдържание ▾ Индекси ▾ Анализи ▾ Справочници ▾ Четива ▾ Проектът ▾

Зографска електронна научноизседователска библиотека

eXstob

Создание связей между проектами

- Эволюция ... < > PROIEL/TOROT
- Эволюция ... < > Repertorium < > Зограф
- Эволюция ... ?

Спасибо за внимание!

